

HVAD ER BOLIGSOCIALT ARBEJDE?

En kort indføring i det
boligsociale arbejde

*Af Helle Nielsen og Rikke Engly Mygind
Oktober 2021*

Hvilke metoder og aktiviteter anvendes i det boligsociale arbejde? Hvad er de organisatoriske rammer? Og hvad er gevinsten ved at arbejde boligsocialt? Dette vidensblad er en kort introduktion til boligsocialt arbejde særligt tiltænkt nye aktører på det boligsociale felt, men det kan også være nyttigt for mere erfarne boligsociale aktører.

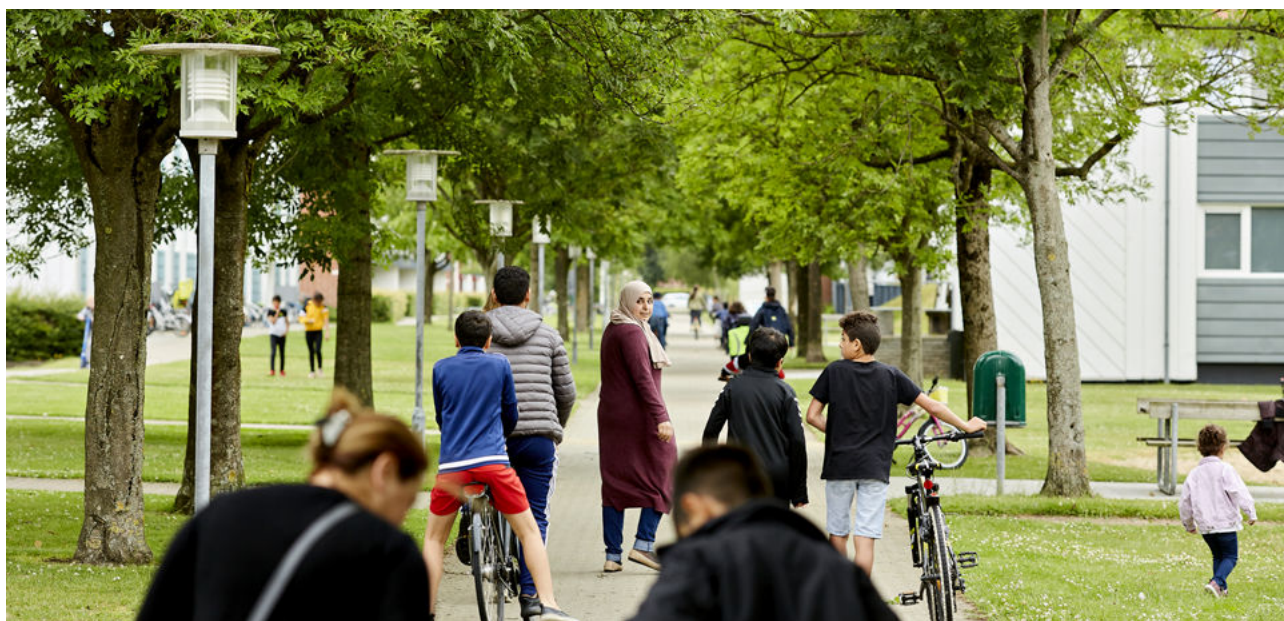
Det boligsociale arbejde er forebyggende socialt arbejde målrettet udvalgte geografiske boligområder, hvor der er en høj koncentration af udsatte beboere med lavere indkomst, lavere uddannelsesniveau,

højere kriminalitetsrate og ringere beskæftigelsesgrad end den øvrige befolkning. Udsatte boligområder er ofte karakteriseret ved en høj andel af beboere med anden etnisk baggrund, hvilket yderligere kan betyde dansksproglige udfordringer og ringere kendskab til det danske samfunds institutionelle forhold.

FORMÅLET MED BOLIGSOCIALT ARBEJDE

Det overordnede politiske mål med boligsociale indsatser er at forebygge og afhjælpe, at boligområder udvikler sig i en (mere) negativ retning. Det boligsociale arbejde supplerer den ordinære driftsindsats i boligorganisationer og kommuner. Indsatserne er typisk placeret i områder med mange almene boliger, da det ofte er her, at udsathedet er koncentreret.

Det boligsociale arbejde skal styrke den enkelte udsatte beboer og give ham eller hende bedre forudsætninger og livschancer. Indsatserne har en forebyggende karakter og er målrettet borgere i risikozonen. For eksempel unge i risiko for at løbe ind i en kriminel løbebane eller borgere, som står på kanten af arbejdsmarkedet. Det boligsociale arbejde understøtter den kommunale kerneopgave, når der arbejdes med udvikling af sociale, personlige, handlingsmæssige og faglige kompetencer. Det sker for eksempel igennem mentorforløb, brobygning til

foreningsliv, fritidsjob, beskæftigelsesindsatser eller forældrekurser.

Et andet vigtigt mål for det boligsociale arbejde er at skabe socialt bæredygtige boligområder. Her arbejdes med et godt og trygt lokalmiljø, med trivsel og sammenhængskraft i områderne, og med at højne integrationen mellem boligområderne og den omkringliggende by. Indsatserne her er mangeartede, og kan være alt fra ungeråd og byhaver til tryghedsvandringer i lokalområdet.

RAMMER OG FINANSIERING

Langt størstedelen af det boligsociale arbejde i Danmark finansieres af Landsbyggefonden, som bevilger penge til boligsociale programmer - kaldet boligsociale helhedsplaner - i almene boligområder. Landsbyggefondens midler suppleres af en lokal medfinansiering på minimum 25 % typisk fra kommune og boligorganisation.

Der er også boligorganisationer og kommuner, som, enten hver for sig eller sammen, finansierer boligsocialt arbejde uden midler fra Landsbyggefonden eventuelt suppleret af midler fra andre fonde, NGO'er etc. Det kan være større boligsociale programmer eller enkelte boligsociale aktiviteter, som enten er projektbaserede eller integreret i organisationernes drift.

De større boligsociale programmer er ofte projektbaseret, og de fungerer typisk mellem boligorganisation, kommune og civilsamfund. Denne placering mellem fagligheder og organisationer betyder, at det boligsociale arbejde ofte har en højere grad af frihed i forhold til metodevalg og individuel tilpasning af indsatsen end organisationernes kernerdrift. Det boligsociale arbejde udføres ofte af medarbejdere ansat i boligorganisationer på projektmidler fra Landsbyggefonden. Men det boligsociale arbejde kan for eksempel også udføres af fremskudte kommunale jobcentermedarbejdere eller medarbejdere fra boligorganisationernes drift.

BOLIGSOCIALE AKTIVITETER OG METODER

Den boligsociale medarbejder arbejder typisk med et helhedsorienteret blik på problemkomplekset og på den enkelte beboer. Er der for eksempel et problem med, at mange unge hænger ud og skaber utryghed i et område, betyder den helhedsorienterede tilgang, at der både ses på fysiske tiltag, fritidstilbud til de unge, uddannelses- og jobindsatser samt indsatser målrettet de unges familier.

De mest anvendte og virkningsfulde metoder og greb i det boligsociale arbejde er relationsarbejde baseret på tillid, opsøgende kontakt samt brobygning til relevante kommunale aktører og foreninger i og uden for boligområdet (Frederiksen et al. 2014).

Dertil kommer, at boligsociale medarbejdere i stor udstrækning arbejder samskabende og har et fokus på ressourcer og på at understøtte beboerne i at klare sig selv – uanset om det handler om at klæde dem på til at navigere i den kommunale forvaltning eller til at styre deres egne aktiviteter i boligområdet.

Flere steder er det boligsociale arbejde inspireret af eller baseret på ABCD-metoden (Asset Based Community Development). Metoden fokuserer på at få de lokale ressourcer i spil, og har en anerkendende tilgang til boligområdet og beboerne.

De boligsociale aktiviteter kan være individuelle for den enkelte beboer med fokus på vejledning og brobygning til andre relevante aktører. Det sker for eksempel i den boligsociale job- og uddannelsesvejledning, hvor der både indgår direkte vejledning og henvisning til andre aktører, der kan hjælpe beboerne videre. Andre indsatser er gruppebase-rede med fokus på at opbygge faglige og sociale kompetencer hos deltagerne i et gruppeforløb. Det sker blandt andet i de boligsociale familiekurser, hvor grupper af forældre får viden, der styrker deres forældrekompetencer. Aktiviteterne kan også foregå tæt på praksis, som for eksempel lommepengejob, hvor den unge træner jobsituationen i en lokal og tryk kontekst (Naboskaber.dk et al. 2019).

TVÆRORGANISATORISK SAMARBEJDE

De primære parter i det boligsociale arbejde er kommunen og de almene boligorganisationer. Men

politiet, større NGO'er, lokale foreninger og beboerne i boligområdet mv. bidrager typisk også til det boligsociale arbejde.

Det boligsociale arbejde er typisk funderet i et tværfagligt og tværororganisatorisk samarbejde mellem kommune, boligorganisation og en række andre aktører, for eksempel politi, lokale organisationer og foreninger. De fleste steder er det boligsociale arbejde styret af en administrativ bestyrelse på strategisk niveau på tværs af de involverede organisationer. Nogle steder har man valgt også at inddrage det politiske niveau, enten i den boligsociale bestyrelse eller i et selvstændigt organisatorisk eller politisk forum, som bestyrelsen spiller sammen med. Den strategiske - og i nogle tilfælde den politiske styring bidrager til en fælles retning for det boligsociale. En retning med fælles strategiske målsætninger, der kobles til kommunens og boligorganisationernes visioner og strategier.

Den strategiske styring understøttes mange steder af lokale styre- eller følgegrupper, der bringer lokal viden i spil og sikrer lokalt ejerskab til projekterne. De lokale styre- eller følgegrupper består ofte af repræsentanter fra lokale institutioner og organisationer for eksempel lokalpoliti, skoler, dagtilbud og fremskudte indsatser samt repræsentanter for beboerne i området.

Samarbejdet om finansiering og styring af den boligsociale indsats udmønter sig også i det udførende boligsociale arbejde. De boligsociale

medarbejdere er ofte katalysator for og facilitator af et udførende og koordinerende samarbejde mellem lokale velfærdsinstitutioner i udsatte boligområder. Det gælder for eksempel samarbejdet mellem dagtilbud, bibliotek, klub, skole og den boligsociale indsats.

DET BOLIGSOCIALE ARBEJDE VIRKER

Flere vidensinstitutioner – for eksempel CFBU, VIVE og BUILD – arbejder med at undersøge det boligsociale arbejde, men som med meget andet socialt arbejde er det vanskeligt at lave effektstudier af de sociale indsatser. Det gør det svært at undersøge den direkte sammenhæng mellem de positive forandringer, vi ser i de udsatte boligområder, og de konkrete boligsociale indsatser.

Der er dog lavet effektmålinger, der indikerer, at boligsociale indsatser har en positiv indvirkning blandt andet på kriminalitet, uddannelse og beskæftigelse (Christensen 2020). For eksempel har boligsociale indsatser, der arbejder med at få flere børn og unge i lommepegejob og fritidsjob vist positive effekter (Christensen et al. 2018a). Netværksmødre bidrager til, at flere kvinder med ikke-vestlig baggrund påbegynder en uddannelse, og fremskudt beskæftigelse i udsatte boligområder har betydet, at langtidsledige indvandrere har fået flere lønnede timer (Christensen et al. 2018a, Madsen et al. 2020).

Mange kvalitative undersøgelser af det boligsociale arbejde viser, at både professionelle samarbejdspartnere og beboere finder det boligsociale arbejde vigtigt og virkningsfuldt. Det fremhæves blandt andet, at boligsociale indsatser har en positiv virkning på børns sociale kompetencer og forældrenes forældrekompetencer (Breau et al. 2015, Christensen et al. 2018b). Derudover bringer de boligsociale indsatser nye perspektiver og faglige metoder i spil på beskæftigelsesområdet (Christensen et al. 2018a). Sidst men ikke mindst vurderes det, at de boligsociale aktiviteter bidrager til, at flere beboere deltager i boligområdet, får et mere positivt syn på hinanden og føler sig mere trygge (Christensen 2020).

LÆS MERE HER:

CFBU (2020)

Inspirations- og videnskatalog – Viden om boligsociale aktiviteter støttet af Landsbyggefonden. Center for Boligsocial Udvikling.

Christensen, Gunvor (2020)

Boligsociale indsatser – kort fortalt. VIVE.

Naboskaber, Vive og Rambøll (2019)

Arbejdsmetodekatalog, Samskabelse
Arbejdsmetodekatalog, Individuel brobygning
Arbejdsmetodekatalog, Gruppebaseret læring
Arbejdsmetodekatalog, Praksisnær læring

ØVRIG ANVENDT LITTERATUR

Breau, Sidsel et al. (2015)

Boligsociale familiekurser – Erfaringer fra Amagerbro. Center for Boligsocial Udvikling.

Christensen, Gunvor et al. (2018a)

En vej til arbejdsmarkedet med de boligsociale indsatser. VIVE.

Christensen, Gunvor et al. (2018b)

Boligsociale indsatser til småbørnsfamilier i udsatte boligområder. VIVE.

Frederiksen, Nana et al. (2014)

Relationsarbejde i de udsatte boligområder – Hvad får de unge ud af det? Center for Boligsocial Udvikling.

Madsen, Mette & Ane Glad (2020)

Fremskudt beskæftigelse i udsatte boligområder – Slutevaluering af indsatser under puljen 'Uddannelses- og jobgaranti i ghettoer og udsatte boligområder'. Center for Boligsocial Udvikling.